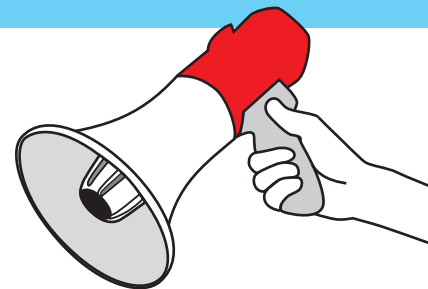

Irritaties, klachten en andere felle berichten over grote en kleine misstanden kunt u kwijt in deze rubriek.

Te weinig spreektijd

E.A.M. Santen

advocaat te Amsterdam

Pleiten was altijd een plezierig gebeuren. Men nam er de tijd voor maar praatte geen onzin. De rechters spraken nadien met waardering over ‘dat mooie pleidooi’. Zij hadden zich voorbereid op een retorisch gebeuren, en stelden geïnteresseerde vragen. De tegenpartij kreeg de kans om op hoffelijke wijze een interruptie te plaatsen. En hij of zij kreeg even hoffelijk antwoord.

Een goede pleiter voelde zich de meester van het veld. Hoe anders is dit geworden.

Kregen we aanvankelijk nog te horen dat er voor het pleidooi een halfuur was uitgetrokken, waar men dan best een beetje rekening mee hield – het was een hoffelijke aansporing om niet al te zeer uit te weiden – thans staat in het reglement dat er voor de advocaat een spreektijd is van tien of twintig minuten, en die tijd wordt gehandhaafd; als de tijd verstreken is ziet de pleiter zich het woord ontnomen.

Ik begrijp dat best. We moeten verzakelijken, productie maken. ‘Vertelt u nu gewoon wat u te vertellen hebt, dat kan best in tien of twintig minuten. En als dat te weinig is, kunt u toch altijd tevoren nog een stuk insturen?’

Helemaal waar, maar toch gaat er op die manier veel verloren. Het intellectueel discours tussen rechter en pleiter, waarmee soms ook de andere rechters en pleiters zich kunnen bemoeien, komt niet meer aan bod. De humor van een situatie, het volkomen absurde: het blijft buiten beschouwing. Een verwijzing naar de literatuur dringt zich op, maar men houdt het binnen. Wat schreef Vondel, wat Hermans, wat verklaarde Van Agt over Den Uyl, een Bijbeltekst, een soera: het doet niet voldoende ter zake en kost te veel tijd. Om nog maar te zwijgen over iets uitleggen op een aansprekende manier, over een sfeervolle inleiding, over zich losmaken van het papier voor een bloedstollende peroratie...

Jammer natuurlijk. Het zou helpen duidelijk te maken wat men precies bedoelt, het zou geschikt zijn om misverstanden op te heffen, of een kwestie eens vanuit een andere hoek te bekijken.

Is dit het nostalgische geluid van een laudator temporis acti? Het kan zijn, maar het is voor dezelveven even wennen. Maar met een berustend schouderophalen komen we er niet.

Iemand treedt bijvoorbeeld op voor de verweerder, en heeft naar beste weten zijn of haar pleidooi voorbereid; zelfs geoefend om binnen de tijd te blijven. Dan komt de ander opeens met een nieuw betoog, een nieuw verhaal, iets waarop men wel móét reageren. De rest moet men dan inkorten, maar wie is daarvoor voldoende rekenmeester? Wie kan onmiddellijk bepalen welke onderwerpen hij of zij dan maar onbesproken laat?

Volgens een juiste traditie mag men geen pleitaantekeningen overleggen waarin dingen staan die men niet betoogd heeft. Dat betekent: het niet-uitgesprokene daaruit ter plaatse verwijderen. Een gênante vertoning: minutenlang staat men uit alle acht exemplaren de niet-uitgesproken alinea’s te scheuren. Deze tijd had men beter en stijlvoller kunnen besteden: door een paar minuten extra te geven. De cliënten kijken in verwarring toe.